

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 153. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 3-го липня, 1937

VOL. XLV. No. 153. Jersey City, N. J., Saturday, July 3, 1937.

THREE CENTS

СУДОВИЙ ПРОЄКТ ВІДЛОЖЕННЯ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Робінсон, провідник більшості в сенаті, заявив, що більшість постановила закинути проєкт реформи федерального суду, котрий вона пропонує від уряду, а замість нього пропонує конгресоті інший, компромісовий проєкт.

Які будуть провідні ідеї нового проєкту реформи судів, сенатор не подає.

СЕКРЕТАРКА ПРАЦІ ОБОРОНЯЄ КОМІТЕТ ПРОМИСЛОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Секретарка праці Перкінс виступила з публічною заявою, в котрій обороняла Комітет Промислової Організації перед закидом невідповідальності.

Спираючися на рапорт Федеральної Ради Посередництва, секретарка Перкінс заявила, що закиди, що нібито Комітет знаходиться в руках невідповідальних провідників, неспирається на ніякі факти. Як з'ясує, такий закид підносив спеціально Том М. Гердлер, президент підприємства „Репоблік Стил Корпорейшен“.

Секретарка звинуватила обидві сторони в обговоренні спірних питань.

ЮНІЯ ІДЕ В СУД ПРОТИ ВЖИВАННЯ ВІЙСЬКА

КОЛОМБОС (Огайо). — Комітет Промислової Організації виступив перед місцевим федеральним судом з протестом проти вживання стейтових військ у долині Магонінг як проти порушення робітничого закону Вагнера.

Адвокати Комітету говорили на суді, що своїм поступованням уряд стейту став по стороні „скебіт“.

ЗАВРУШЕННЯ ЧЕРЕЗ ЗМЕНШУВАННЯ ДОПОМОГИ

НЬО ЙОРК. — Через відправлення робітників Адміністрацією Поступу Праць („Добло-Пі-Ей“) приходило тут до різних неспокоїв і бійок. Відправлені з роботи робітники в трьох випадках напали на зарядців урядових бюр допомоги та пробували раз захопити урядові реєстри.

У бійках між викинутими робітниками й сторожами ранено 15 осіб. Перед у нападах вели жінки.

РОБОТИ ПОЧИНАЮТЬСЯ НАНОВО В „ІНЛЕНД СТИЛ“

ШКАГО. — Згідно з угодою між юнією й підприємством „Інленд Стил Ко.“, в четвер відкрито наново працю в фабриках підприємства в Індіана Гарбрі, сталевій дільниці міста Іст Шікаго, Індіана. Як каже підприємство, зараз першого дня з нормального числа робітників, що виносить 12,000 осіб, уже 9,500 вернулись до праці.

СЕНАТОР БАЧИТЬ РЕВОЛЮЦІЮ В КОМІТЕТІ ПРОМИСЛОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Еллендер з Луїзіани виступив у сенаті з промовою, в котрій остерігав край перед Комітетом Промислової Організації, кажучи, що перемога Комітету значить стільки, що знищення американської форми правління та пошкодження всіх американців.

ГАЗЕТНИЙ РЕПОРТЕР ПРО КРИВАВУ НЕДІЛЮ В ШКАГО

ВАШИНГТОН. — Перед сенатським субкомітетом під проводом Ла Фолета виступав як свідок очевидець у справі Кривавої Неділі в Шкаго Ралф Бек, репортер „Шкаго Дейлі Нюз“. Свідок описав живо події, в котрих поліція вбила в місці 10 людей. Він складав усю вину за стрілянину на поліцію, ла доказував їй брехню, коли вона говорила, що, мовляв, страйкарі перші стріляли на неї.

ВІЗНИЦЯ ЗА ПОБИТТЯ ДИТИНИ

НЬО ЙОРК. — У суді повіту Квінс ставала пані Норма Гатто, 26-літня господиня, обвинувачена за побиття 4-літньої дівчини Джовни Морвен, котра померла 1-го березня цього року. Присяжні судді признали її винуватою побиття другого ступня й суддя засудив її на в'язницю від півтора до п'яти літ та на гривню в сумі тисячу доларів; вона мала би відсидіти одну добу за кожний недоплачений долар.

Видаючи присуд, суддя висказав жаль, що супроти рішення присяжних суддів він не може засудити її на досмертну в'язницю.

МІЛІОНИ НА РЕГУЛЯЦІЮ РІК І ПОРТІВ

ВАШИНГТОН. — Палата послів ухвалила закон про регуляцію рік і портів, на основі котрого уряд буде мати право видати в 1938-м році суму 32 мільйони доларів.

Між іншим мають поглиблювати проходи для кораблів у ріці Гудзон, у ньюйорським заливі, Грінпорт Гарбор, Нью Йорк, Раритен Ривер, Нью Джерзі, та Лемон Крік, Стетен Айленд.

ЗЛОВИЛИ ВЕЛИЧЕЗНУ ЧЕРЕПАХУ

Рибаки в Сісайд Гайтс, Нью Джерзі, зловили в океані величезну черепаху, що має від голови до хвоста 8 стіп та важить коло 1,000 фунтів. Її подаровано до акварії міста Нью Йорку, котра має вже черепаху, що важить 840 фунтів.

МОЛОКО ДОРОЖКЕ

Підприємства Шеффілд і Борден піднесли в околиці Нью Йорку ціну молока в дрібній продажі на 1 цент на кварта. Громадські встанови домагаються урядового розслідування цим подорожінням.

В ІНДІ НЕСПОКОІ

На північно-західних пограниччя Індії прийшло до сутички між британською військовою частиною і тубильцями. Згинули два жовніри і 26 тубильців. І в інших частинах приходять до таких сутичок, яких тло революційне.

ЗЛОВЖИВАННЯ В СКАРБОВИМУ УРЯДІ

Окружний суд у Стріджасудив на 6 літ в'язниці 68-літнього Тита Матвійчука, директора виділу стемлевих виплат при скарбовому уряді в Жидачеві, за надкуття влади, спроневерення, фальшування документів і т. п. Зловживання тривали сім років, поки їх не викрили.

РОЗБИВ ПОРТРЕТ ГІТЛЕРА

Після атаки німецьких літаків на еспанське місто Альмерію, що була відплатаю німеччини за бомбардування еспанськими червоними німецького кружка „Дойчланд“, до бюра німецького консуляту в Монтреалі зайшов молодий чоловік еспанець. Він представився як Хо-зе Фуентес, родом з Альмерії, і домагався від консуля урядового висвєщення „про бомбардування Альмерії“. Коли консуль сказав, що та справа до нього не належить, еспанець уколів крісло й розбив великий портрет Гітлера, що висів у бюрі. Його арештовано.

КОТЯЧА ПИСЬМЕННИЦЯ

Авторка славної повісті „Ля Шат“ (кітця), Колет, виготвила в Парижі відбиток про предстанників звірного світу. Колет говорила найбільше про собак, котів і птахів. Колет не любить птахів, бо вони хижі і тримають „руки скрещені на хребті як Наполеон“. Найбільше таємничого звіриною є кіт. Авторка жила раз 18 місяців без кота і цей час — як вона сама каже — замінний сильним ослабленням літературної творчості. Оповідала вона про кота, що перепливав двічі Дунай у розшуках свого паня. Цікава була теж історія писання повісті „Ля Шат“: аналогічна подія як у повісті трапилася в кам'яниці, куди випадково зайшла письменниця підчас писання своєї повісті. День передтим якась жінка, заздрісна за готу, викнула його з вікна свого двобовника. Кіт був тієї самої раси, що в повісті Колет і також сповитий у бандажі.

3,000 ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

В Лондоні відбувся недавно дохорон популярного власника цукорні при Оксфорд Стріт, 77-літнього Альджерота Астона. Слава Астона не мала свого джерела в цукорні, але в чомусь іншому. Прізвисько Астона появлялося доволі часто на „ліпальтах“ лондонських часописів. „Таймс“, „Морнінг Пост“ і „Дейлі Мейл“ мистили дуже часто його листи, в яких автор цукорник торкався різних тем та виявляв прегарні обсерваційні примітки великоміського життя. Цей добрий обсерваційний хист, безсторонність та оригінальність оцінок були тим чинниками, які виробили Астона постійне місце на шпальтах часописів, хочби його лист мав усього кілька рядків. Його листи всі залюбки читали.

Перед смертю обчислив старець, що він вислав приблизно 3,000 листів до редакцій часописів. Із цієї маси листів більше як 2,700 були видрукувані в щоденній пресі. Хоч Астона намовляли дуже часто покинути професію цукорника і стати постійним фейлетоністом, гордий англієць відповів, що він більше цінить свою незалежну професію від пресової служби. За домовиною Астона йшли крім родинних представників лондонських редакцій та маси читачів-прихильників старого Астона. На могилі єдиного безплатного співробітника зложили 5 вінців від найбільших лондонських редакцій.

КЛОПІТ ІЗ НАЗВОЮ СТОЛИЦІ

Назву естонської столиці Талін мають другий раз змінити. Підчас опрацювання проєкту нової конституції у першій палаті речення „столиця Естонії“ замінили „Таліном“. Бо слово талін походить від тааліни, значить давнє місто. Як відомо, перед двома роками заборонили вживати назву Ревель, яку заступили Таліном. Тепер знову шукають відповідної естонської назви.

ДИТИНА В ДИТИНІ

В шпиталі в Портленді, Орегон, оперували 13-місячну дитину-дівчинку, в якій у середині виросла друга дитина. Це один з найдивніших випадків у медичній практиці. По науковому називають його тератома. Проміні X виявили, що в дитині є вповні розвинений кістяк другої дитини. Д-р Дилгант, голова медичної колегії університету Орегону, пояснює, що це мабуть вродиться близнята, але якось так сталося, що зародок другої дитини зачав розвиватися в середині зародку першої. Були випадки, коли дитина настільки розвивалася в другій дитині, однак це майже небувалий випадок, щоб кістяк другої дитини розвинувся в нутрі першої дитини до такої досконалості. Дівчинка, котру оперували, є нормальною під кожним оглядом. Вона їсть та спить правильно. Спеціалісти поспішили з різними сторін і пригрозили операції.

ПАРУБОНЬКИЙ БЕНКЕТ У БУРМІСТРА

У французьким містечку Еквасіні відбувається кожної весни найвеселіший бенкет, що його колинебудь мешканці цього містечка переживають. На підставі довголітньої традиції, якої у містечку дуже западаливо тримаються, уладжує бурмістр кожного року в останню неділю травня парубонький бенкет. Це не значить, що бурмістр є впертим старим парубком. Навпаки, він був уже двічі женатий і має шестеро дітей. У ратушеві салі збираються всі парубки, яким бурмістр у щорічний промови пригадує, що так, як проминає швидко розквітлий травень і радість весни, так теж минають швидко приймні молоді літа. Отже треба спішитись і вибрати собі якнайшвидше кохану дружину. У бенкеті, що відбувається на кошт громади, беруть участь усі парубки від 27—28 літ, зовсім безплатно. Звичайно по бенкеті йде ціле товариство до тамошнього великого ресторану, де відбуваються танці з гарними місцями-сидінками.

Оповідають старі мешканці Еквасіні, що по кожній такій забаві число парубків зменшується, місту прибуває все більше щасливих подружніх пар.

СМЕРТОНОСНА ЛАПКА НА ЗЛОДІЯ

В Гамільтоні (Канада) відбулася розправа проти Врея Петерсона, склепаря та бувшого поліція у Гамільтоні. Петерсона обвинувачено за вбивство 23-літнього фермерського робітника Фреда Тейка, що згинув від пострілу рушниці, наставленої як лапка у склепі Петерсона проти злодіїв. Рушниця була так наставлена, що коли злодій при вломі до склепу зрушив пружину, рушниця автоматично випалила в злодія. Тейк дістав повний набій шроту з рушниці. Його знайшли уже зруном сам Петерсон і покидав лікаря.

ДОЛЯ ЕГИПЕТСЬКИХ МУМІЙ

Ще минулого року звернувся єгипетський уряд до англійської влади з проханням відставити знову в „Долину королів“ мумії фараонів, які є під цію пору в кайрському музеї. Як мотиви своєї просьби подав єгипетський уряд те, що кожному єгиптянину справді прикро, що останки давніх єгипетських королів виставлені на прилюдний погляд і кожний цікавий може за відповідною оплатою оглядати їх.

Англійський уряд поставився в засаді позитивно до цієї справи, але дав притому виритну відповідь, що цю справу мусять рішити знавці, щоб нове перенесення мумій не ушкодило їх. І справді комісія признала, що мумії, розвинені зі своїх бандажів, дуже ушкоджені і нові переносини наразили їх на загладу, тому вони повинні залишитись у музеї, де всеж таки зможуть ще якийсь час постояти. Це рішення викликало серед учених єгиптологів схилювання, бо нема сумніву, що мумії сак чи так розсипляться небавом на порох.

НЕСПОКОІ В УКРАЇНІ ПІД СОВЕТАМИ

ЛОНДОН. — Українське Бюро в Лондоні оголосило комунікат, у яким подає витяги з англійської преси про криваві події в Совегах, а зокрема про заворушення в Україні. І так „Сондей Експрес“ доносив про „роззброєння й арештування 900 жовнів з кийського та 300 з харківського гарнізону“. Далі писалося про те, що „жовніри двох кийських полків піхоти й одного полку кінноти розпочали голосний протест проти арештування їхнього улюбленого команданта, генерала Ягора, і присудження його на смерть“. Тих демонстрантів „арештовано й під багнетами доставлено до тюрми“. А потім „полки роззброєно й жовнів розкинено між полки, стаціонаровані на Сибірі“. Далі подає часопис, що з причини тих подій „п'ятнадцять старшин відібрали собі життя“. Виходить, пише часопис, що „в Україні підготовлювано повстання проти влади в Москві“.

ЗАПИЛИ ЗГОДУ УКРАЇНСЬКИМ КОШТОМ

ВАРШАВА. — Польська преса дуже задоволена з відвідин румунського короля Кароля й його сина Михайла, румунського престонаслідника. Кароль наговорив Польщі багато солодких слів, а особливо вихвалив польську армію. А звернув увагу на армію тому, що саме її треба найбільше як Польщі так і Румунії. Бо при її допомозі хоче Румунія втримати при собі Басарабію й інші загарбні Українські землі, які Буковину, а Польща — широкі українські землі на сході. Ці українські землі, як видно навіть із того, що пише про ці відвідини чужа преса, є головним мотором „польсько-румунської приязні“. Обидві держави зобов'язалися взаємно собі помагати на випадок, якщо хто їм хотів ті землі відібрати.

„ЖИДИ ВТІКАЮТЬ ІЗ СОВЕТІВ“

ЛОНДОН. — Осб таке пише лондонський „Морнінг Пост“. Кореспондент цієї газети подає з Москви, що там повстала правдива паніка між жидами, а то через „антисемітську політику Сталіна і його допідників“. Двох жидів, а то Аркадієва, директора московського театру, і Літовського, голову літературного відділу театру, арештовано за те, що „старалися пропхати до театральної трупи, що має виступити в Парижі на виставі своїх жидівських приятелів, щоб їм удектисти втечу з Советів“.

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БЕЗ УКРАЇНСТВА

КИЇВ. — Советські „Вісти“ подають звіт зі зборів „Всеукраїнської Академії Наук“. Виходить, що в Академії працювала „ватага троцькістських бандитів“. Дискусія виказала, що Академія не займалася справою української мови ні розвитком української культури та взагалі перестала займатись українськими цінностями.

УКРАЇНЕЦЬ НА ПАРИЗЬКІЙ ВИСТАВІ

ПАРИЖ. — Мистецький малюнок Олександра Грищенка виставляє тепер свої малюнки в Парижі у палаті „Гіт Пале“ на виставі „Сучасного мистецтва“ і в т. зв. токійській палаті на терені сучасної всесвітньої вистави у секції „Види Парижа“.

НОВЕ ХУДОЖНЄ ВИДАННЯ „ЕНЕІДИ“ КОТЛЯРЕВСЬКОГО

КИЇВ. — Вийшла гарно видана „Вергілієва Енеїда“, перелицьована українською мовою Іваном Котляревським. В книжці багато кольорових ілюстрацій. Оправа книжки представляє українську плахту.

УКРАЇНА В ЕСТОНСЬКІЙ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

ТАЛІН (Естонія). — В місті Тарту (давній Дорпат) закінчено видання першої повної естонської енциклопедії, в якій розміром дуже багато місця присвячено Україні й українським культурно-національним проблемам. В останньому, VIII томі, знаходимо обширну й цікаву статтю п. н. „Україна“ з політичною картою. В статті вичерпно й правдиво обговорено факти з української історії, культури і політики.

СТАРОДАВНИЙ КИЇВ

КИЇВ. — На території Десятинної церкви у Києві знайшли цікаві стародавні пам'ятки, а то старовинні керамічні вироби, кістки тварин і подібні розбиті дзвін з XI століття та кілька стародавніх поховань з IX століття.

ЗНОВУ БУДУТЬ ОБДИРАТИ ГОЛОДНИХ

МОСКВА. — Совети використовують напруження між ними і Японією між іншим і на те, щоб добути нові капітали від населення. Розписано державну „позичку“ на суму чотирьох мільйонів рублів (яких \$900,000,000). І річ ясна, що уряд певний, що вона буде негайно зложена. Уряд каже, що треба грошей на мобілізацію воєнних сил. Та до війни з Японією ледви чи тепер прийде, бо Совети залякани неспокоєм в нутрі й тому будуть змушені уступати Японії на кожному кроці.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
3¢ оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕМОГА ПРЕЗИДЕНТА, АЛЕ ЧИ ПЕРЕМОГА БЕЗРОБІТНИХ

Обі палати конгресу ухвалили вже закон про допомогу для безробітних на наступний рік. Як відомо, президент Рузвельт виступив свого часу з виразним домаганням, щоб конгрес ухвалив на ту ціль півтора біліона доларів. Проти цієї думки виступали різні конгресмени й сенатори, домагаючися зниження цієї суми, однак їм, як тепер показується з ухвал, акція не повелася, бо суми допомоги для безробітних не знижено понижче тої суми, котрої добивався президент Рузвельт. З цієї причини ухвалу конгресу признають за перемогу для президента Рузвельта.

Ухвала є справді перемогою для президента Рузвельта, але в даному випадку варт би застановитися, чиєю перемогою повинна би бути ухвала в справі допомоги безробітним. Що- президент Рузвельт має певний інтерес у тому, щоб конгрес ухвалив його проекти, самозрозуміла річ, але його інтерес не є виключним інтересом, за який іде в цій справі. Як ухвала відноситься до безробітних, то це справа в першу міру безробітних. Тому й питається треба би тепер чи є ця ухвала перемогою для безробітних?

Відповідаючи на це питання, слід би наперед обчислити, скільки саме треба на допомогу безробітним. Щоб це обчислити, треба знати передівсім, скільки безробітних є. Та цього ніхто докладно не знає. Ні федеральний уряд, ні стейтові, ні місцеві уряди не мають на це машинерії, щоб знати в кожний мент скільки людей, охочих до праці, не можуть її знайти. В деяких державах уряди це знають дуже докладно, але не в Злучених Державах. Знають про це дещо, але тільки приблизно. Знають на основі рапортів юніонних відділів до своїх централів, але, як звично, це не повний рапорт, бо юнії не обіймають усіх робітників. Знати можна дещо з рапортів допомогових бюр, але й це видно теж не повний рапорт.

Однак, навіть не знаючи докладно числа безробітних і потребуєчих допомоги, можемо догадатися, що коли уряд видавав досі річно два і пів біліона доларів на допомогу безробітним, то тепер півтора біліона доларів на рік не вистає. Можна признати, що промислові обставини трохи поправились, але вони певно не поправились настільки, щоб зменшувати допомогу безробітним більше, ніж на третину.

Наслідки цього обниження вже видно тепер. Допомогові уряди стинають допомогу й відмовляють допомогової праці великому числу людей, і відмовляють її зовсім самовільно, не поводяться притому ніякою розумною мірою. Внаслідок цього по краю йде тепер справжня хвиля страйків бувших допомогових робітників. Зрештою й звичайні робітники відчувають тепер уже конкуренцію відправлених з допомоги робітників. Вся господарська атмосфера стає душна.

Зарадити цьому можна хіба так, що уряд видасть півтора біліона доларів не за рік, але скорше, а потім віднесеться до конгресу по дальшу ухвалу. Тоді лише перемога президента стане перемогою безробітних і працюючих робітників.

ТРИУМФ ВШЕХПОЛЯКІВ

Від травневого перевороту 1926 р. партія національної демократії (разом з соціалістами і людоями) була усунена від державної керми. Здавалося, що її дні, як і дні всіх інших партій, почислені, здавалося, що в Польщі запанує „тоталітарна“ система, як в Італії, чи в СССР, система монопартії.

Але події побігли іншим шляхом. Ідеєю, цето голошеною в теорії засадою санаційного табору була „паньствоць“, цето підкреслення моменту державницького в будованні держави і усунення в тій моменту чисто національного („народового“), який особливо лежав на серці національної демократії (вшехполякам). У теорії панівний табор голосив, що меншости мусять жити своїм життям, що їх не треба, як казала „ендеція“, асимілювати, а зєднати для польської держави; а коли й асимілювати, то „паньствоць“, не „народово“, цето ввести з орбіту польської держави, лишавши їм мову і чисто національний розвиток. Практика була, річ ясна, далека від того. Але в теорії ці гасла проповідували і в пресі урядовій і з соймової трибуни відповідальні чинники, а ендецію нищили.

І ось тепер доводиться ствердити, що цьому напрямкові „польської політики прийшов кінець. Щодо української „меншости“, дано вільну руку ендеції в мобілізації громадської думки проти українців: мобілізується ця думка тому, щоб при парцеляції, ні один класичний землі в Галичині чи на західній Волині не перейшов у руки автохтонного (українського) селянства; щоб не допускати до розвою української кооперації, а навіть приватної торговельної ініціативи; „Курйер Подзєнний“ криком кричить зприводу кожної фабрики содової води, що її набув якийсь українець; зприводу кожного млина або камяниці, денунціюючи, що „русини“ займають найважливіші стратегічні об'єкти Львова, і т. д. Ця мобілізація громадської думки дисяла того ступня, якого не мала перед ерою „нормалізації“. А цілєю цієї мобілізації отверто виставляють не державну, а просто національну асиміляцію української „меншости“. Дійшло до того, що один з головних журналістів: санації, граф Лось, впросто висловлює по-

дяку ендеції за її україножерний шовінізм, бо власне цей україножерний шовіністичний підсичений вшехполяками дух, поміг мобілізувати відпир проти „української інвазії“ в 1918 році. Отже хай так іде й далі.

Подібна зміна політики наступила і проти жидів. Давніше, в 1926 р. і пізніше, не допускати до нагінки на жидів і жиди були великими польськими патріотами. Вимагали від них вірности державі, але поза тим дозволяли їм розпорстатися і підбиати країну економічно. Тепер наступила зміна. Ендеція як веда, так і тепер веде гостру антижидівську кампанію, але урядові чинники тепер тому не перешкоджають. Події в університетах і в Бересті — найрашій доказ, що урядові чинники властиво виповнюють на сто відсотків ендецьку політику не тільки супроти українців, але і супроти жидів.

ПРО ЛІКВІДАЦІЮ ВАВРИКА ЯГОДИ ТА ЙОГО ПОМІЧНИКІВ

(Надіслана стаття).

І ось посовгнулася нараз нога Ягоді, коли цілком несподівано для нього убито головного большевицького команданта в Петербурзі — Кирова! Це було великою компротіацією для ГПУ, але Ягода порадив собі: відразу приказав — вимордувати біля 2000 людей, які йому під руки попали (поміж ними: Богду духа винних обох молодих Крушельницьких) та заарештував цілу низку процесів, що дали Сталінові нагоду до безоглядної боротьби з опозицією як лівою так і правою.

Рівночасно однак та легкість, з якою Ягода заарештував процеси та вимордував докменти і факти, крика і для самого Ягоди небезпека. Сталін і Ворошилов пізнали, що й їм самим грозить небезпека, якщо Ягода зросте у надто велику силу.

А тимчасом Ягода, користуючи з необмежених привілеїв свого становища, ставив чимраз більше сміливим. Він дозволяв собі на явне критикання постанов партії, а навіть висказувався не раз критично і про самого „недорочного“ і „непомильного“ Сталіна.

Він жалувался саме на неясність його приказів, що збільшувало дуже відповідальність ГПУ при ліквідуванні опозиції.

Ягода окружав себе шайкою людей, з котрими він від років уже спільно і довірочно „працював“. Тут належали: Прокоф'єв, Гай, Ладіс, Карльзон, Леплевський, Лягановський і інші. Це була добре зіграна компанія, котрої амбіція росла з амбіцією її шефа: Але Ягода мав рівночасно і велику силу ворогів. Належали тут перовсім старшини від військових конвоїв і гранічерів, котрі йому виконували важні прислуги, а котрих він поминав при авансах. Туди треба зарахувати також бувших співробітників ГПУ, котрих Ягода вигриз з служби, побоюючись їх контролю.

Серед них найнебезпечнішими були: бувший заступник Менжинського, Акулов, і бувший шеф ГПУ на Кавказі, Берія. Вони то по змозі виступали проти Ягоди.

Як далеко посувається заливання урядових чинників до ендеції, знову свідчить останній політичний процес у Луцьку, де ендецька партія заскаржила орган волинського воєводи „Волинь“, за образу ендецької партії, і суд („незалежний“ суд) дав сатисфакцію ендеції, засуджуючи „Волинь“.

Група крайньо шовіністична, група нетолерантна до крайности супроти українців, білорусинів, жидів, „меншостей“, група, яка отверто несе на своїх прапорі асиміляцію всіх націй чи їх частин, що входять у „границі існуючої держави, явно диктує тепер свою політику, набирає впливів і розпаношується, як ніколи... Ідея „паньствоцьости“ і „свободи“ національностей дістала в лоб. На її місце приходить прастара ідея асиміляції, отвертої і нічим не прикритої.

Ось найважливіша подія в тепешнім житті, і замикати очі на неї булоб великою помилкою.

Ясність його приказів, що збільшувало дуже відповідальність ГПУ при ліквідуванні опозиції.

Ягода окружав себе шайкою людей, з котрими він від років уже спільно і довірочно „працював“. Тут належали: Прокоф'єв, Гай, Ладіс, Карльзон, Леплевський, Лягановський і інші. Це була добре зіграна компанія, котрої амбіція росла з амбіцією її шефа: Але Ягода мав рівночасно і велику силу ворогів. Належали тут перовсім старшини від військових конвоїв і гранічерів, котрі йому виконували важні прислуги, а котрих він поминав при авансах. Туди треба зарахувати також бувших співробітників ГПУ, котрих Ягода вигриз з служби, побоюючись їх контролю.

Серед них найнебезпечнішими були: бувший заступник Менжинського, Акулов, і бувший шеф ГПУ на Кавказі, Берія. Вони то по змозі виступали проти Ягоди.

Викриття т. зв. „троцькістської“ української групи Коцюбинського (сина письменника), до котрої належали також військові, як Шмідт, Туровський, Примаків і інші,

цілковито потрясла становищем Ягоди. А треба знати, що цілий той загавір Коцюбинського сфабрикували від початку до кінця провокатори Ягоди. Провокація та мала скомпрометувати до решти недобитих українських націоналістів як тих, що ніби мали звязки з Троцьким та з гітлерівськими інтервенційними планами.

Та група, створена спеціально агентами ГПУ, що грали спритно ролю „лучби“ поміж Берліном і Троцьким з одної й українськими націоналістами з другої сторони, наважала контакт з фактично існуючою військовою групою зі Шмідтом та Туровським на чолі, котра мала на меті військовий переворот в цілі зліквідування Ворошилова.

На рішення Сталіна вплинула рішуче Берія, а група „лучби“, котрі здобув його кавказський муж довіря і автор його життєпису, Берія, що доказував, немовто роля Сталіна в російській революції була не менша від ролі Леніна. І власне Берія доніс Сталінові, що Ягода уже від довшого часу не був супроти нього лояльний і дозволив собі на то досне критикування його розпорядків. А це чейже для такого диктатора як Сталін — вистарчало!

Рівночасно переведено докладну контролю діяльности повновласника Ягоди на Білорусі, Леплевського, а виконав ту контролю збоку Політбюра сам Ворошилов. Цей донос Сталінові про надзвичайний хаос і дезорганізацію в службі безпеки й охорони советських границь на Білій Русі. Це потвердила потім також технічна комісія, вислана ГПУ, але зложена з противників Ягоди під проводом Ройзмана, знаного з усіх міжнародних афер, між іншим і зі справи Кутепова та Беседовського (котрий однак щасливо втік з Большеві).

Ягоду зліквідовано на області внутрішньої служби безпеки і Сталін не хотів його відразу віддавати під суд та ставити справу цілком ясно.

Він побоювався, що це виявиться би забагато всіляких провокацій та зробило надто трудною роботу його наслідникові Ежову. Ягоду іменовано отже „про око“ комісарем пошти і телеграфів, котрого то достойнства він остаточно не приймив, удаючи ображеного.

А тимчасом розпочав уже свою безоглядну роботу Ежов, проганяючи передівсім всіх найближчих співробітників Ягоди. І так прогнано Тро-

коф'єва та Леплевського й арештовано Гая, Фієрова та багато, багато інших, без уваги на ступінь в уряді і без великого крику. Не ошаджені вих, що самі помагали відкривати зловживання, як ось шефа служби безпеки у В. Україні — Карльзона.

Хоч ГПУ цілковито скомпрометувалося в очах партії і Політбюра, а група Молотова-Ворошилова, осягнула через ліквідацію Ягоди цілковиту перемогу, то Політбюро не мало відваги поставити справу ясно. ГПУ так довго було просто божеством і пострахом для 170 мільонів людости — то не випадало тепер відкривати ті ріжні брудні гідкі закулісові справи того божества.

Політбюро рішилося не оголошувати всіх справок Ягоди, але виточити проти нього процес у справі грошевих надкуштів. Це і не тяжко було зробити, бо його фінансова господарка і його спільники були скандальні. Кортисані всни доволіно в необмежених диспозиційних фондах. Робили вони і найбільш скомпрометовані фінансові операції — без якої контролю, на власну користь.

Автім приготувано ще й інші матеріали проти Ягоди на випадок, якщо він захоче боронитися. Він іменно наважувався в цілі розвідки — зносини з чужодержавними розвідками, а чи ті останні не користали при тій нагоді і зі зносини з його агентами? Чейже такі дурні не були.

В цей спосіб міг би Ягода стати ще в ролі „німецького шпигуна“!

Згадана вище провокація, вимірена проти Коцюбинського, доказує, до чого це може в Советах довести.

Нарешті Ягоду таки арештовано, а тепер читаємо, що цього східно-галицького латинника, Ваврика Ягоди — не стало. Він понав ще на початку війни в московський полон, пристав до большевиків, а підчас нападу їх кавалерії в 1920 р. на Сх. Галичину криваво полагався свої давні порохунки в ріднім селі. Що з ним тепер сталось, ніхто певно не знає.

Тепер Ежов уже обмежив компетенцію ГПУ. Тому необмежене право до провокацій, шантажів та брехливих відомок лишається тепер лише в руках... Політбюра. Цікаве, хто це буде потім його ліквідувати?

I. H.

КІНСЬКЕ НАЗВИЩЕ

Емеритованого генерала Будів'єва розболіли зуби. Положав горівкою, положав косяком, прикладав сік, витиснений з тютюну, олій, терпентину, нафту, намащував йодиною, в вуха вкладав вату, мочену в оцті — все дарма. Приїхав лікар, подовбав у зуби, записав хініну — однак це не помогло, як мерцеві каділо. А щоб вирвати зуб — генерал і слухати не хотів. Всі домашні — жінка, діти, служба, навіть кухарчук — радили йому різні ліки, а управитель Іван радив навіть прикласти знахоря.

— Буди може яких десять літ тому — говорив — жив тут в околиці акційний сторож, то він, прошу пана, так умів зашпигувати зуби, що відразу наче рукою відлядо. Лише до віка відвернувся, щось пошепче, сплюне й биль минувся! Видно, вже таку мав у собі силу.

— А деж він тепер?

— У Саратові. З того лише живе, як кого зуб розболить, то зараз до нього. Місцевих приймає у себе, а як його

покличе телеграфічно, то так само іде. Хай пан зателеграфують...

— Ет, дурниці. Якийсь ошуканець...

— То хай пан і людей спитаються. З жінкою, що правда, не живе, лише на віру сидить із якоюсь, а страшний простак із нього та пляниці, та це вже йому треба признати, що попросту доказує чудес!

— Що тобі шкодить? Пішли, — просить генералова. — Я знаю, ти не віриш у ніякі чари, а я вже переконалася. Та хоч не віриш, то чому ж не пісрати? Таж голови не зирне тобі.

— Ну добре, добре — годиться генерал. — Я готов би покласти навіть самого чорта. Ах, як шарпає! Просто годі видержати! Деж це живе той твій чудотворець? Яка адреса?

— О, його в Саратові знає кожна дитина. Хай пан заадресують: Високоповажний Пан Яків... Яків... А хай жеж тебе! Якжеж він називається? Вилетіло з голови... А як я тут шов, то знав.

— Ну, якжеж? Скорше пригадай собі.

— Зараз, зараз... Яків... Яків... Ну й маєш тобі! Я забув. А то таке відоме назвище, щось наче від коня... Кобилин? Ні, не Кобилин. Зараз, зараз... Жеребців? Ні, і не Жеребців. Однак я певен, що щось від коня, лише мені зовсім вилетіло з голови...

— Може Жеребятиник?

— Е, ні. Та зараз... Кобилицин... Кобилицин... Кобилицин... Ну то вже хіба собаче, а не кіньське назвище. Може Жеребчиків?

— Ні, Жеребчиків також ні... Лошаків... Жеребчиків... Ні... Тож як адресувати? Пригадай собі.

— Зараз, зараз... Лошадкин... Кобилицин... Ні, не Кобилицин. А хай тебе! Я забув...

— То чогож приходиш тут мені з порадами? Забирайся мені!

Як управитель забрався, генерал схопився за лице та наче божевільний бігав по кімнатах.

Управитель тимчасом ходив по городи, дивився в небо та пригадає собі: Жереб-

чиків... Жеребківський... Жеребенко... Ні, не так... За хвилину вівзвали його знову до генерала.

— Ну, якжеж? Чи ти вже пригадав собі? — питається хорий.

— Ні, ще ні, прошу пана.

— Може Конявський або Лошадників? Ні?

І тепер усі в цілому домі стали вишукувати назвища, що походили від коня, брали під увагу вік, расу, пол, масть, не минали навіть гриви, копоти і упряжі. У дворі в горничній, в огороді — словом усюди й усі ходили лише з кута в кут, шкребалися в голову та придумували назвища.

— Чи не Табунів? — питається управитель. — Може Копиткин або Жеребовський?

— Ні, ні — відповідає, дивиться вгору та не перестає голосно думати: Коненко, Конченко... Кобилів...

— Тату! — кажуть і діти — певно Тройкин... Уздечкин...

Все село схвилювалося до схвилюваний генерал аж п'ять рублів обіцяв тому, хто впаде влучне назвище. Тому годинами люди юрбою волочилися за управителем і вгадували.

— Може Гнідовський?... Може Лошадницький?

Та й ніч вкінці прийшла, а телеграму все ще годі було вислати. Всі вже заснули, один лише генерал лезить увесь час із кута в кут і зойкає. Була вже певно третя, як вийшов і будить управителя.

— А може Каштан? — питається плаксивим голосом.

— Ні, Каштан ні, прошу пана, — відповідає управитель і при цьому зітхає, наче винуватий.

— Бо то може бути не кіньське назвище, а від чогось іншого?

— Ні, ні. Напевно від коня. Я це добре тямлю, лише...

— Ах, як то можна мати таку коротку пам'ять? Для мене тепер це назвище важніше, ніж усе, бо вже не можу видержати...

Рано знову післали по лікаря.

— Хай рве! — годиться вкінці генерал. — Вже сил мені нестає довше так терпіти.

А як лише позбувся зуба, наче новонароджений, зараз успокійся. Лікар сховав гроші, сів на бричку та відїхав. Зараз за селом стрічає управителя. Стояв він там серед поля невдаєлки, очі впилися у землю, задумався. А не були то думки дуже приємні. Доказували це морщини на чолі.

— Буланів... Сідлецький, — бурмотів собі під носом — Коненко...

— Папе Іване — озвався лікар — не міг би я у вас купити кілька кірців віса? Мужики мають погані.

Управитель глянув на нього якось дивно, засміявся мов несвій, слухнув у долоні, не відповів ні словечка, а пігнав до двора, начеб за ним хто гонив.

Степан Мушійчук.

ЛІТНІ МОЛІБНИ, ВДЯКИ І ПРОСЬБИ

Долом, яром потік вється
І до сонічка сміється
І блищить, мінить водичку.
Як дівчина гоїє лице.

А там рибочки охочі
Заглядають сонцю в очі,
Немов хочуть попросити:
Дай же довго нам прожити!

Продовжи же, Боже, літа,
Щоб ужити цього світа,
Щоб в волічечі тепленькій
Гралась рибочки маленькі.

Ось метеличок барвистий
В лучах сонця золотистий
З квітки на квітку слідає
Й собі Господа благає:

Дай же, Боже, сонця більше,
Щоб цвіли квітки гарніше,
Дай же, Боже, я нам ще сніг,
Щоб на крильцях ми зносились!

— Маю, вже, маю вже, прошу пана! — кричить урядований, впадаючи до генералового кабінету. — Я вже пригадав собі! Хай Бог дасть здоров'я лікарєві! Вісвівський! Вісвівський зветься цей знахор. Хай пан пішлють телеграму...

— Забирайся мені! — забурмотів генерал. — Тепер уже можеш сховати своє кіньське назвище. Забирайся!

А тут пташечка маленька
Скає в кушціх живенько
І співає: фії, фії!
Як же люблю нам у літі!

І до неба очі взносить
І шебече, Бога просить:
Сховай, Боже, бурі й мжари,
Щоб ми, пташки, догуляли!

Збережи пташок маленьких,
Щоб співали голосенько,
Щоб співали, шебетали,
Весь мир Божий звеселяли.

А комахки, наче діти,
Лазять мовчки поїд квіти,
Попід траву угаяють,
Собі їстоники шукають.

І вони за Бога знають,
Йому даку так складають
За тепло, красу, за літо
І за те, що вони сніг!

І так всяка твар на світі
Шле молитву Богу в літі:
За тепло, за сонце ясне,
За життя гоже-прекрасне.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ МИ ДОРОЖИМО НАШОЮ ПРЕСОЮ?

Мені здається, що одним з наших найбільших недомогань є недоцінювання ваги національної преси. Кожний знає добре розуміє, чим є для держави лучбові шляхи: залізничні, дорогові, водні, повітряні. Без них було б неможливо розвинути наше економічне життя. Без їх розвитку не було б модерної, культурної держави. А національна преса — це теж лучбовий шлях. Той, що об'єднує націю культурно, духово, політично, ідейно. Країна без лучбових шляхів є засуджена на нужду і фізичну смерть. Нація без національної преси є засуджена на духову, як теж національну смерть.

Ось такою національною смертю були ми в Америці вже давно загинули, колиб не було в нас нашої „Свободи“. Ми, річ ясна, навіть не звикли над цією справою застановлятися. Нам здається, що те, що в Америці українське імає живе, що маємо українські церкви, інституції, народні доми і т. д., то це є зовсім природне явище. А воно так не було, коли це українське життя творилось. Бо українство в Америці вирости завдяки тим благородним національним проміням, що виходили від нашого національного сонця в Америці, від нашої „Свободи“. Це вона підходила наш нарід в Америці в українській свідомості. Це вона виховала цілу низку народних працівників. Це завдяки їй навчено наші маси жертвувати на народні потреби в Ріднім Краю і на розбудову нашого національного життя в Америці. Це вона несла в українській хаті слово розради. Це вона скріпляла в нас віру в наші сили, в нашу національну вартість. А також у нашу остаточну національну перемогу. І „Свободі“ завдячує своє повстання і свій зріст наша національна твердість в Америці, наш Український Народний Союз. Маючи це все на увазі, не диво, що так сильно наступали на „Свободу“ різні вороги ще за царських часів, коли то воювали з „Свободою“ різні платні московські агенти і відтягали наш нарід від її впливу. Роблять тепер таку саму роботу платні агенти червоної Москви і на взір давніх царських агентів за Юдин гріш вилити помий на нашу „Свободу“. Має вона повно різних ворогів і в наших рядах. Тому саме пришов час, коли всі ми, що розуміємо і відчуваємо велику національну місію „Свободи“, мусимо пригадувати й нашому громадянству, що його завданням подбати, щоб „Свобода“ кріпшала, щоб була фінансово забезпечена, щоб діставала чимраз більше передплатників, а також оголошень. Тим чином допоможемо й поліпшити „Свободу“, бо це поліпшення залежне від матеріальних засобів. Памятаймо, що найбільший удар, який міг би бути завданий українській імміграції в Америці, був би той, колиб „Свобода“ не могла виходити в такій виді і так часто, як це є тепер. Зі звітів бачимо, що як уся чужинська преса так і „Свобода“ переживає тяжкі фінансові часи. Тому уважаймо на цю справу, поки час. І допоможемо скріпити нашу „Свободу“ новими читачами-передплатниками. Це обов'язок кожного свідомого українця, що дає за наш нарід, добре застановитися над цією справою і подбати, щоб „Свобода“ мала забезпечену майбутність.

Михайло Ликтей,
— член 69 від. У. Н. Союзу.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.

УВАГА! УКРАЇНЦІ ВЕЛИКОЇ ПІТСБУРЩИНИ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКІ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ ГРОМАДИ ЗАХІДНОЇ ПЕНСІЛВЕНІ

— святкуватимуть —

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ДЕНЬ

В НЕДІЛЮ, 11 ЛІПНЯ 1937 Р.

(SUNDAY, JULY 11, 1937)

У ВЕСТ ВЮ (WEST VIEW) ПАРКУ

ПІТСБУРГ, ПА.

ВСТУП ДО ПАРКУ ВІЛЬНИЙ. — ВІДЗНАКИ ПРОДАВАТИМУТЬ ПО 10 ЦЕНТІВ.

ПРОГРАМА:

1. В 11 годині зрана Архирейська Служба Божа, котру відправить Ексцеленція Владика Кир Константин при співучасті доколичного духовенства в головнім парковім павільоні. Преосвященний виголосить теж святочне слово. — Співатиме п'ять злучених хорів з околиці, 200 хористів під управою п. Івана Корбейського. — Загальна збірка буде перепроведена на наші культурні установи в Стемфорд. — Богослужбеною частю заведе Впр. о. Михайло Кіндій.
2. Смілий обід в 1-шій годині на чолі з нашим Владикою, духовенством і вірними. — Тікети по 1 долару під зарядом п. Петра Кані.
3. Після Концерту хорів. В годині 2:30 зложить привіт Українцям посадник міста Півсбург. — Промова Впр. о. Петра Олексія з Канади на тему: „Наша імміграція в Америці і авторитет церковний“. — Головний майстер церемоній п. Іван Кісильця.
4. Після Концерту наступить спортова гра в Мош-бал різних українських католицьких дружин під зарядом п. Ю. Мішталь. Тікети на паркові забави і лончі просимо купувати від своїх о.о. Парохів та призначених ними урядників, бо лише з нашої розпродажу є прихід для Українського Дня.

Прохаємо всіх ширих українців прихилитися своєю поміччю на наші народні інституції в Америці і тим дати доказ, що ми дорожимо українською культурою. До численної участі запрошуємо всіх Громадян зі Св. Сайд і Норт Сайд Півсбург, Ембрідж, Аліквіпа, Мекісракс, Карнегі, Нью Кенсінгтон, Форд Сіті, Джінет, Лейтроб, Нью Александрія, Ботлер, Вілмердінг Мекіспорт і всіх інших місцевостей в околицях Півсбурга. Користайте з нагоди зійтися разом на цю вродливу церковно-народну торжеству, щоби в ідейній злуці заманіфестувати свою любов до рідної Церкви та до тих національних ідеалів, яких вимагає від нас наша славна Україна.

153

За Комітет: о. Володимир Козоріз, організатор.

ГІРКА ДОЛЯ ХОРВАТСЬКОЇ ТА СЛОВІНСЬКОЇ ПРЕСИ В ІТАЛІЇ

Як лише італійські війська після розпаду Австрії прийшли до Істрії та Країни, італійська війська управа ввела воєнну цензуру для часописів і часописи появлялися з величезними білими плямами, бо цензори не жаліли червоного олівця.

Колиж настала цивільна управа в тих словянських країнах, якийсь час положення згаданих часописів покращало. Державна влада не робила більших труднощів часописам, зате приватні організації та товариства завзялися знищити словянську пресу в італійській державі. Друкарню в місті Пазіні, в якій друкувалися хорватські часописи вже в 1919 році спалили та знищили. Таксамо знищили друкарню „Едіност“, понижили машини, черенки, друкарські книги.

Не лише так завзялися „патріотичні“ елементи знищити хорватські та словінські часописи. Також часто тарнялося, що й почта не хотіла доручувати часописів адресатам, бо він — мовляв — не приймає часопису.

Коли в 1922 році фашистський режим дійшов до влади, зпочатку в пресі незаметно було ніякої зміни. Мусоліні займав владу помало й обережно й так і його система дала себе виразно пізнати шойно з кінцем 1925 і з початком 1926 року.

Та то не значить, що фашизм уже від початку, як дійшов до влади, не

став переслідувати словянської преси. Так уже в 1923 році відемський префект видав був розпорядок, що хорватські часописи на території його управи мусять крім „чужинного“ тексту принести автентичний італійський переклад, який мусить друкуватися однако-вими черенками, як і „чужинний“ оригінал. За відемським префектом пішов і триєстинський префект Кріспо-Монкада та публіський префект Джаноне. Цих дивоглядів було вже й самому Мусоліні забавою, тому він особисто скасував їх.

Коли так не вдалося знищити хорватської та словінської преси, італійські органи стали настоювати, щоб знищити її судово. Коли Джентіле заборонив меншинні народні школи, хорватські та словінські часописи виступили проти того некультурного розпорядку. За це обвинуватила влада редактора „Пучко-о-Пріятеля“ („Народнього Приятеля“) та редакторів словінських часописів „Едіност“ і „Горішка Стража“ („Горішка Сторожа“).

„Законно“ стали переслідувати хорватську та словінську пресу, коли ввійшли в життя так зв. фашистські закони. Тому, що на основі фашистських законів інтереси прилюдних службовців можуть заступати лише законами допущені синдикати, то в 1926 році розв'язали союз словянських учителів в

Італії тай так перестав появлятися „Учительський Ліст“ („Учительський Часопис“) і його додаток для молоді „Нові Род“. Згідно з тим же фашистськими законами відповідним редактором часопису може бути лише справжній редактор або директор, а таким стане він шойно тоді, коли його признає префект. Префект може напимнути редактора; колиж двічі до року напимне його, може без якогонебудь слідства заборонити появу часопису. Законом із 1925 року загострено цей розпорядок ще так, що кошти процесу і т. п. поносить редактор і друкарня. Тим хотіли присилувати видавців, щоб не видавали проти фашистських меншинних часописів. У 1926 році напимнули редакторів „Істарск-ої Речі“ („Істрійського Слова“), „Пучко-о-Пріятеля“ та словінських часописів „Мальог-ого Ліста“ й „Новіца“. В 1926 році заборонили гумористичний часопис „Чук на пальці“, а його редактора Бевка замкнули до в'язниці на 4 місяці.

В 1926 році мусів перестати виходити „Малі Істрани“, і то на основі закону про ощадність, бо на основі того закону заборонено часописам видавати додатки, а „Малі Істрани“ виходив як додаток до „Істарск-ої Речі“.

Систематична кампанія проти хорватських і словінських часописів почалася 1927 р. Тоді насамперед фашистські часописи з дня на день нападали на словянські часописи, а внаслідок тих нападів були збори радників фашистської партії в Триєсті, на

яких ухвалили постанову, що центральна влада заборонила хорватські та словінські часописи.

Зараз після тих зборів префекти стали переслідувати хорватські часописи, напимнати відповідальних редакторів, відкликали відповідальних редакторів, а нових не хотіли іменувати. Так у 1927 році знищили словінський часопис „Новіце“, в 1928 році мусів перестати виходити старий словінський часопис „Едіност“, місяць пізніше в той же спосіб знищили „Горішка Стража“.

Зовсім знищили хорватську та словінську пресу на основі розпорядку з 1928 року. Розпорядок цей каже, що всі редактори, коли хочуть виконувати свій обов'язок, мусять бути членами фашистської часописної організації. Інакше не можуть виконувати редакторських обов'язків. Хто не є в урядовім списку журналістів не сміє займатися журналістикою. Всі хорватські й словінські журналісти згодилися до урядового списку журналістів, однак нікого з них не прийняли, бо мовляв, усі явно виступали проти інтересів нації. Тому, що ні одного хорватського ні словінського журналіста не записали на урядову журналістичну лісту, державний заступник не міг ні одного з них признати відповідальним редактором. Тому з початком січня 1929 року перестали виходити всі хорватські та словінські часописи. І так хорватські: „Істарска Реч“, „Пучко-о-Пріятеля“, „Вез“, „Народні Господар“, а словінські: „Малі Ліст“, „Наш Гляс“, „Наш Чолніч“, „Женскі Свет“, „Ясельце“, „Господарські Вестнік“, „Сборник Свечеников св. Павла“, „Правні Вестнік“ і „Станічев Вестнік“.

Так то хорвати та словінці в Італії осталися без своїх часописів, а положення погіршилося ще й тому, що заборонили дебіт югословянської преси до Італії. Влада хотіла на силу довести до того, щоб слов'яни осталися без своєї преси. Тодішній посол у римському парламенті, д-р Беседняк, звернув Мусоліні увагу на тяжке положення словянських меншин в Італії та рівночасно просив його, щоб дозволив йому видавати бодай найкращі часописи. Коли д-р Беседняк запевнив, що часописи не виступатимуть проти фашистського режиму, Мусоліні дозволив д-рові Беседняку, щоб на свою відповідальність видавав хорватський „Істарскі Ліст“, словінський „Нові Ліст“ і часопис для родин „Дружина“. Та і ці часописи, хоч і м в думці не була яканебудь критика, з кінцем 1930 року перестали існувати. Замість, що ті часописи поправді не були заборонені, лише триєстинський префект заявив, що кожне число тих часописів буде конфіскувати, колиб і далі появлялися. Так то від початку 1930 року хорвати та словінці, які після розпаду Австро-Угорщини опинилися під італійською владою, осталися зовсім без своєї преси.

Чи вся ця мартирологія словянської преси під володінням фашистської преси не пригадує нам гіркої долі української преси у Східній Галичині? Бо й тут у перших роках

7 ДНІВ ДО СТАРОГО КРАЮ
НА
BREMEN-EUROPA
Поспішні поїзди при пароплавах „Бремен“ і „Европа“, в Бремергабені, забезпечують вигідну подорож до старого домашнього міста.
АБО ПОДОРОЖУЙТЕ НА ПОПУЛЯРНИХ ПОСПІШНИХ ПАРОПЛАВАХ
COLUMBUS
HANSA • DEUTSCHLAND
HAMBURG • NEW YORK
Знамениті заїзничі поїзди з Бремену до Гамбурга.
Ми допоможемо вам роздобути гостинні й імміграційні візи для ваших європейських своїх.
Ближчих інформацій уділіть вам наш міс. агент або
HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD
57 BROADWAY, NEW YORK

після світової війни українська преса переживала жахливі дні.

У Львові „невідповідальні“ елементи напали на друкарню „Діла“, понижили машини, порозсипали черенки. Українські часописи мусили друкуватися латинськими черенками, мусили давати переклад. Конфіскація йшла за конфіскацією, заборона за забороною. Заки „Діло“ змогло виходити під своєю передвоєнною довголітньою назвою „Діло“, мусило довгі роки появлятися під різними назвами, як „Громадська Думка“, „Українська Думка“, „Свобода“ й інші.

В Шикаго.
До пекаря приходить змолота жінка.
— Чи ви печете бухти?
— Очевидно.
— Специть мені пів копи.
— Начиняних, чи ні?
— Начиняних.
— Мармолядою?
— Ні, пильником, сверликом і малою пилочкою. Я хочу післяти бухти мійому чоловікові. Він сидить у тюрмі...

С. Мусичук.
ЖАЛЬ МЕНІ КВІТОК-ДІТОК

Я йшов ярами, лісом-стежками,
Поміж квітками,
Зірвав листочки я червоненькі,
Такі ніженькі.
І чую: білі вони голосять
І жалібно просять:
„Ох, дайте жити нам на цім світі,
В теплом літі!“

І став я. Більше їх не зриваю,
Бо у серці пожема жура,
Бо плід діток десь такий причував,
Аж я зжакнував.

Тут десь в листочках квітів гарненьких
Таких ніженьких
Узрів я очі любі, невинні
Діток України.

Я чую десь голос з дому, з родини,
Де діти гинуть,
Де плачуть, тужать, гірко стражда-
В катів конають.

Не буду рвати я вас, листочки,
Пішні квіточки,
Буду пестити, к серцю тулити
І вкесити.

Буду співати і працювати,
Про вас все дбати,
Щоби росли ви, квіти-гарненькі,
Діти рідненькі.

Між старими паннами.

— Я шоденно маю пропозицію вийти за муж.
— О! Від когось?
— Від моїх родичів.

ПРОПАМ'ЯТНУ КНИГУ

У. Н. СОЮЗУ

- може тепер замовити кожний член ЧЕРЕЗ СВІЙ ВІДДІЛ, або прямо ЧЕРЕЗ АДМІНІСТРАЦІЮ „СВОБОДИ“, пересилаючи враз з замовленням \$1.00 та подаючи число того відділу У. Н. Союзу, до якого замовляючий належить.
- Ціна Пропамятної Книги виносить \$5.00, але члени У. Н. Союзу платять тільки \$1.00 титулом звороту коштів та тих видатків, що получені з спеціальною оправою цієї Книги.

КОРИСТАЙТЕ З ЦЕЇ НАДЗВИЧАЙНОЇ ОФЕРТИ

- і негайно подбайте, щоб у домі кожного свідомого члена чи члениці У. Н. Союзу була ця Пропамятна Книга, що передає живо й правдиво все те, чим жило, про що мріло й чого доконало старе покоління нашої імміграції в Америці, як теж і те, чим живе й що думає про нашу майбутність в Америці — наше тут роджене покоління.

ВИСИЛАЙТЕ ЗАМОВЛЕННЯ НЕГАЙНО

- як не до секретаря свого відділу, так прямо на таку адресу:

**“SVOBODA” 81-83 GRAND STREET
JERSEY CITY, N. J.**

ДО КРАЮ

РОШІ

ПЕРЕСИЛАЄМО В ДОЛЯХ І ТЕЛЕГРАФІЧНО ДО ВСІХ ЧАСТЕЙ СВІТА, СКОРО І ДЕШЕВО.

Продаємо шифкарти на всі лінії до краю і з краю до Америки.

Положаємо всі краєві справи дешево, після прав краєвців.

Продаємо і вимінюємо домів і фарм і полагодуємо всі тутешні справи реально.

В кожній справі просимо кожного Українця в Америці укласти в повних справах до свого українського бюро котрого власником від 20 літ є Антон Пашук. Адреса така:

ANTHONY D. PASHUK

322 N. 8th Street Philadelphia, Pa.

НОВІ КНИЖКИ З КРАЮ

Д-р Шухевич Степан: ГІРКИЙ ТО СМІХ. Воєнні оповідання	\$ 85
Полянчик, Б.: КІМНАТА З ОДНИМ ВХОДОМ, сенсаційна повість	50
Полянчик, Б.: ТОВАРИШІ УСМІХУ, сенсаційна повість	40
Мродовець, Д.: ГАЙДАМАКИ, в двох томах	1.00
Гоголь, М.: СТРАШНА ПОМСТА та інші оповідання з передмовою М. Голубця	50
Радич, В.: МАКСИМ ЗАЛІЗНЯК, в двох томах	1.00
Чайковський, Андрій: ЗА НАЖИВОЮ. Повість з галицького селянського життя	50
Горьківський, П.: ПІД ПРАПОРІ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО	50
Будинівський, В.: ГРЕМИТЬ. Історична повість	50
Голубець, Микола: ГЕРІ ВИДНО СЕЛО. (Нарис)	50
Журба, Г.: ЗОРІ СВІТ ЗАПОВІДАЮТЬ з післясловом М. Голубця	50
Косач, Юрій: СОНЦЕ В ЧИГРИНІ. Повість про декабристів на Укр.	50
Павло, Саша (Свеншійський): СТЕПОВІ ОПОВІДАННЯ	50
Туранський, Осип: СИН-ЗЕМЛІ, в двох томах	1.00
Верн, Жюль: ЗАМОК У КАРПАТАХ	40
Островський, В.: ЗА ГРОШЕМ. Оповідання	50
Голубець, Микола: ЗА УКРАЇНСЬКИЙ ЛЬВІВ. Епізоди боротьби XIII-XVIII. в.	25

"S V O B O D A."

81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ШИФКАРТИ

на найбільшій та найкращій кораблі на всі прогалини і то до всіх країв. Боготворення всі документи, потрібні до подорожі — паспорт, візи, пермити, афідевіти, пенсії, і тому наші пасажирки не мають клопотів в дорозі.

ДОЛЯРИ посилано до всіх країв ПОСПІШНО І ТЕЛЕГРАФІЧНО і виплачуємо на останній почті під повною гарантією ПОМАГАЄМО негальним легальним відповідно до нових законів.

ПОЛАГОДЖУЄМО СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ відповідно до теперішніх обов'язкових законів в краї. Контракти, повноваження, акти дарованих, довільні скріпки і всі інші документи.

Продаємо ДОМИ та різні бізнеси по дуже приступних цінах. Голоситься у всіх справах до нашого НОТАРІАЛЬНОГО БЮРО бо совісні поради та ретельну обслугову.

S. KOWBASNIUK

277 E. 10th STREET, (між 1-ю і 2-ю) Нью-Йорк, Нью-Йорк.

На вулиці.

— Перепрошую, вже пів години шукаю 53-тї вулиці.

— Алеж дурниця! Нема за що перепрошувати. Мое поважання!

НАДІЙНІ

На що організацію можна сміло надіятися, бо вона має певне знання, здобуте довголітнім досвідом на службі тутешньої громади серед найвибагливіших родин.

Ці роки досвіду не змарнувалися; вони послужили на вдосконалення нашої організації і витиснули на ній знак довгих років.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

ЯК МІА ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

На інвалідів.

На зазив гром. Стедана Тураша зложили жертви на інвалідів отсі: С. Тураш і М. С. по \$1, а по 50 ц.: В. Грегорчук, М. Жиурко, Т. Марков, П. Качмарський, П. Марчук, С. Шафранський, К. Бернард, І. Послушаний і Т. Ч. Разом зібрано \$6.50 та виславо черев. Обеднавши на інвалідів М. С.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

На визвольну боротьбу.

Дня 5. червня громадяни Василь і Катерина Заблочки віддавали доньку за В. Кришчу, і з тої нагоди запросили гостей. Зібрані гості при веселій забаві не забули й про рідний край та зложили \$6 на визвольну боротьбу. Жертвували: І. Малицький, Т. Данилюк, В. Заблочки, В. Гончарик і Г. Прийма по \$1, а В. Запаржоний і І. Бадлер по 50 ц. Ті гроші виславо на призначену ціль через Обеднання Гість.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Поміч до села Кулинки, повіт Калущ.

Комітет будови церкви в селі Кулинка, пов. Калущ, звернувся з горячою проською до своїх односельчан і сусідів зі Станькової і інших із калуського повіту, щоб прийшли з допомогою в докінченні будови церкви. Це мале сільце, місцеві громадяни стягнулися з останнього на будову, хто як міг, помагав, то деревом, то гірши, розуміючи вагу рідної церкви, тим більше, що задумали будову косячка для кількох родин лат. обряду. З тої причини воевідство не дозволило на збірці по селах, то комітет покладає надію на виходців із рідних сторін.

Ми добре знаємо ріжні пляни, які там тепер провадять, тому спішно з допомогою, якою можемо і кличемо всіх, хто пам'ятає рідні села: Кулинку, Станькову, Верхню, Довгу, Чертіж, Збору й інших, не відказатися, а вислати бодай малу жертву, через "Українбанк" у Калущі, або на руки комітету: о. Дудикевич, Т. Сімік, П. Кацедан, В. Ничай і Н. Бучак. Адреса: Станькова, пошта Верхня, повіт Калущ.

Тимчасовий комітет у Нью-Йорку зібрав на листу ч. 1. \$13. Жертвували: по \$5: Ст. і О. Пельд; по \$2: К. і Р. Добрянські; по \$1: о. Ф. Тарнавський, О. і Т. Кочани з Джолиет, Ілл., М. Кобиляк з Сингек, Н. Дж., і М. Макаручук, по 50 ц.: Е.

Гейнер, Е. Баран, Е. Рутковська й Г. Цап.

Дрібними датками до пушок під церквою св. Юрія на 7-мій вул. в Нью-Йорку зібрано \$13.

Разом зібрано \$26.

Щире спасибі складаємо о. о. Тарнавському й Понятичинові, шановним жертводавцям, а також пайочкам Софії Синьковській, Олі Тарнавській і малюньки Олі Добрянській і Емілії Дармопуц, що допомогли при збірці до пушок.

Розаліа Добрянська, голова; Касіяна Добрянська, касир; Ольга Пельд, секретарка.

3 повісті.

Не пануючи вже більше над собою, здригнув її в своїх думках обіймах, припав устами до її уст, цілує довго, палко до безтями. Уста, очі, шию, руки...

Потім, важко дишучи, зирнув і вибіг з кімнати. Вона подивилась довгим, мрячним поглядом йому вслід і сказала:

Очевидно.

— Як думаєш: чи маю Петрові позичити гроші?

— Очевидно!

— Чому так?

— Бо інакше він приїде до мене.

Лік на безсонність.

Мошко приходить до аптеки в півночі:

— Дайте мені — каже — трохи морфіну, я не можу спати.

— Маєте рецепту?

— Ні.

— В такім разі не можемо продати морфіну.

Мошко почіхався в голову і каже:

— Ну, то дайте в такім разі за шустку порошку на блохи.

В розмові.

— Наперед дівас я ангіну, опісля артеріосклерозу; коли я це видержав, мучила мене малярія, опісля цукриця і катар горла...

— На Бога! Як могли ви всі ті хвороби видержати?

— Хвороби? Як оповідаю вам про мій медичний іспит!

Твердий обов'язок.

Річ діється у Швейцарії. Кожне село бере якусь частину міських дітей на час вакацій до себе й дає їм ціле удержання. Коли зближаються вакації, хоче сільський поліцейський довідатися, хто в цьому році прийме дітей. Стає отже на площі й кричить:

— Люди! Які цього року хочуть мати діти, мають зголо-снитися у війта!...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свого вуйка ПИКТУ-ЛІА КОЛОТАЯ, в дуже важкій справі. Похитати до села, мада біленька, повіт Новий Самбір, Галичина. Хтоб про нього знав або він самий, хай напише до мене. Давніш перебував у Косцелі, Пн. 149-54

JULIA JASECKO

1445 S. Third St., St. Louis, Mo.
МАЮ НА ПРОДАЖ фарм, домів і різні бізнеси в околицях Гермері: Лата, Фольс, Ютика і Ром. Н. Й. В тих околицях є багато українських фермерів. Хто хотів би купити дім, бізнес, або фарм, прошу оголошитися до:

DAN OSCHOTKA

210 S. Washington St., New York, N.Y.

ПОТРЕБНО ДЖЕНТОРА

для 3-фамільного дому, 3 кімнати, рент даром. Годоситися під числом:

151-3 308 — 3rd ST., JERSEY CITY, N. J.

АРТИСТ

ЕВГЕНІЙ ВАСИЛЕНКО

Малюю церкви, декорації до Народних Домів, будую іконостаси і зозму. Прощу голоситися листом на таку адресу:

EUGENE WASYLENKO, Artist

Office: 548 E. 13th St., New York City.

НА ПРОДАЖ РЕАЛЬНІСТЬ.

З причини слабости спромом 7-акрову реальність, новий (стоко) дім на чотирьох кімнатах і бет рум, всьо укладання, фюрнес, радіатори для отримання кімнат. Електрична помпа, керується 125 стін глибоко, вода є надворі і вхаті, гараж на дві карі, збудований з самого цементу і сторож; положення реальності зараз при стейтвоті дорозі U. S. 9 до Нью-Йорку або Албани і зарпз при Вілліам Плейс є веселий для кожного, а також відповідай для адвоката, бізнесмена та господаря. Плейс є поряджений в найліпшій порядку. Земля поносить на собі дуже гарні ягідники, яких під цю пору є 4,000; малинових корчів є більше як 2,000; 500 корчів винограду; решта всього потроха, як: піснес черешні, груш, і абліни. Маркет на продукт є зараз під боком, так, що крайній вигідно не потрібно. Радим продати не кому іншому, а нашим добрим українським людям. Я маю купити іншої народности але... люблю мій плед тай люблю наших людей. Ціна приступна. Хто бажав би купити мою реальність хай сейчас зголоситися до мене та огляне вартість доброго купна.

ПЕТРО ОНУЛЯК

LIVINGSTON, N. Y., Cal. Co.

ЧЕСНОТА ГОРОЮ.

Надзвичайно интересна повість написана С. Бригдером.

В цій повісті ви запізнаєтеся з Іваном Чабаном, який подібно, як Тарзан, переживає дуже цікаві пригоди. Тоді, коли Тарзан бореться зі звірами, то Іван Чабан ціле життя бореться зі страшнішими звірюками в людському тілі.

Зачиняє читати цю дуже интересну історію, основану на правдивій пригоді, яка скоїлася в нашій рідній країні. Це оповідання складається з трагедії, пригоди, любові і таємничості; ілюстроване. Заліпте на поштову адресу 12 центів поштовими марками, а ми вам вишлемо один зшиток по 32 сторінки. Прочі зшитки по 20 центів. Тому, що ми друкуємо лише певну кількість зшитків, просимо поспішити, зі замовленнями. Приймаємо також канальські марки. Для книгариб даємо рабат.

Пішіть на адресу: 153,58

MR. SIMON BRYGIDER, Inc.

103 E. 10th St., New York City.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ
Урядові години:
Від 1—3 пополудні і від 6—ввечір. В неділі згідно з умовою:
718 SO. 17th ST., NEWARK, N. J.
(near Springfield Avenue)
Tel. Essex 3-4468.

Д-р С. ЧЕРНОВ
(Европейський спеціаліст)

Гострі і хронічні недуги чоловіків: Жінок — Шкіра і кров.
223 Second Ave., cor. 14 St., N.Y.C.
Room 14.

Офісові години: 10—8; неділя 11—2
Жінка-доктор до обслугову.

Проміжні X & флюороскоп \$2.00.

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12

ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

БОЛІ НІГ.

Рани на ногах, опухлі ноги, набрякші ноги, болі в ногах, флебіт (запалення жил), напуклі або болісні коліна чи істопки і ревматичні ноги успішно лікуємо ланним європейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 ввечір, в неділі і четвергах від 1 до 9 ввечір. Нема урядових годин у неділі.

Говоримо українською мовою.

Dr. L. A. BENLA

320 W. 86 St., New York City

Близько Бродвею.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

ШАНУЙТЕ СВОЇ ОЧІ

Це неоціненний скарб, який треба берегти.

Dr. A. NEWHOUSE

ОПТОМЕТРИСТ

355 GROVE ST., Cor. BAY ST., JERSEY CITY, N. J.

один блок від Newark Avenue.

Наша довга практика і новітні наукові методи забезпечують вам надзвичайні результати, пристосовані до ваших очей і особистості.

Ціни дуже умірковані.

Говоримо по українськи.

ЕКЗЕМА

Десять місяців, я терпіла від вогкої екзими на обох руках, забрало точно 10 літ, живляючи Дермопатичної Мазі Марвана, щоб позбутися болю, свербіння і висипки. Чувся шалено, що можу сказати, що почувалася тепер зовсім добре, завдяки Вашій мазі, пише пані L. C., 270 So. 3 St., Brooklyn, N. Y.

MARVAN DERMOPATHIC SALVE
(Дермопатична Мазь Марвана)
негайно залодить свербіння і гоїть усіхвишні Eczema, Psoriasis, Ringworm, Athlete's Foot, Poison Ivy, Hemorrhoids (Piles), etc.

За усіх ричино або звертаємо гроші. Стоїть 60 ц.; повної величини \$1.00. Замовте сьогодні! Ми пишемо вам п. С. О. Д., себто заплатите поштові, коли він вам і доручить.

MARVAN LABORATORY, Inc.

407 E. 6 St., Dept. S., New York, N. Y.

ПОДРОЖ ДО СТАРОГО КРАЮ

новими, поспішними, модерними моторовими.

ПІЛСУДСКІ І БАТОРИ

Найближчі відпливи з Нью-Йорку:

17 ЛИПНЯ, 10 І 22 СЕРПНЯ, 9 І 15 ВЕРЕСНЯ.

Лише туристична і третя класа.

Нема кращій третьої класи як на тих кораблях.

Голоситься до місцевих агентів або до:

SWINA-AMERICA LINE

32-PEARL ST., NEW YORK, N. Y.

РЕВМАТИЗМ ЗДЕРЖАНИЙ

УПРОДОВЖ 48 ГОДИН.

Новий лік ньюйорського лікаря приносить шастя тисячам. — Прогнає ревматичну докучливість зо спини, а суглобів і в мязів.

БОЛІ ПРОМИНАЮТЬ ЗВЧАЙНО

ПЕРШОГО ДНЯ.

Отрути у вашій крові спричинюють ревматичні болі, задержаність та нитухість і не дають вам свободно рухатися без докучливих болю. Щоб полекшити свої страждання, ви можете уникнути свою кров від отруті. Ця докторова нова медичина робить це швидко. Не має в собі турману — безпечна для молодих і старих; не чинить небезпечного серцю. Називається цей лік BARUVACOL і ви можете спробувати його на отсій ретельній пропозиції: Витягні отсе оголошення і зашліть його поштою враз з вашим називом і адресою до: Atkins Laboratory, 44 East 63rd Street, New York City. (Можете теж прийти особисто). Грошей не посилайте. Заліпайте поштові \$1.85 і кілька центів за доручення (C.O.D.), коли він приїде вам Барувакол. Уживайте його дві доби (48 годин). Як не почувте покращи, то некуштуйте лік зворотні, а ми вам відшлемо вашіх \$1.85. Пошто терпіти ще один день? Години: 10 до 4.

(Svoboda)

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжної, як далеко пояз Ньюарком. Вразі потреби теле-фонує до нас. Обслуга шира і чиста. — Офіс:

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удєрстєкер

заряджує погребом по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified Funerals as low as \$150.

Telephone: Orchard 4-8088

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ

В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬО

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-5577.

Старий кавалір.

„Таки нікогда, що я не маю

жінки, бо самому злоститись

нема жадної приємности!”

Один з індіанців закричав: „Смерть тим, що послиді зне-важити наших бжжів”. Але Тарзан підняв руку і приказуючим тоном спинив їх. Вони не знали, чого він хоче. Але постав і голос був такі могутні, що вони мимоволі опустили свої луки. Тоді Тарзан звернувся до Тогуї і сказав: „Запитайся їх, чого вони хочуть від нас і чому вони зав-зялися нас побивати”.

Тогуа передав це питання індіанському ватажкові, який, відповів: „Тому, що ти поко-нав нашого божка, „великого нищильника”. Тарзан на це просто відповів: „Я побив його тому, що я могутніший від нього. Ви повинні тепер мене обожати, а не пробувати мене вбити. Я також нищильник, але я нищу лише тих, хто ни-щить моїх приятелів”.